

BOGDAN CRISTIAN TRANDAFIRESCU

**CADRUL UNIFORM
AL CONTRACTULUI
DE COMERȚ
INTERNĂȚIONAL**

Universul Juridic
București
- 2019 -

- Site-ul Uniunii Internaționale a Asigurătorilor de Aviație (IUAI) – <http://www.iuai.org/iuai/htdocs/index.html>
- Westlaw Database Directory – <http://directory.westlaw.com/>

Cuprins

Cuvânt înainte	5
Abrevieri.....	11
Capitolul I	
CONTRACTUL DE COMERȚ INTERNAȚIONAL	13
1. Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de comerț internațional	13
2. Internaționalitatea.....	20
Capitolul II	
LEGEA APLICABILĂ CONTRACTULUI DE COMERȚ INTERNAȚIONAL	31
1. Utilitatea determinării legii aplicabile contractelor de comerț internațional.....	31
2. Legea aplicabilă capacității părților contractante	32
3. Legea aplicabilă fondului și efectelor contractelor de comerț internațional	35
3.1. Semnificația voinței părților în determinarea legii aplicabile contractului de comerț internațional. Principiul <i>lex voluntatis</i>	35
3.2. Determinarea <i>lex contractus</i> în lipsa exprimării opțiunii de către părți.....	38
4. Legea aplicabilă formei contractului de comerț internațional	40
5. Soluții conflictuale în sistemele naționale de drept.....	41
5.1. Norme conflictuale privind contractul de comerț internațional în sistemele de drept ale statelor europene	42
5.2. Norme conflictuale privind contractul de comerț internațional în sistemul de drept al Statelor Unite și cel al Venezuelei	50
5.3. Norme conflictuale privind contractul de comerț internațional în sistemele de drept ale țărilor asiatice	53
5.4. Norme conflictuale privind contractul de comerț internațional în sistemele de drept ale țărilor africane	60

Capitolul III**CADRUL UNIFORM AL CONTRACTULUI DE COMERȚ**

INTERNĂȚIONAL	68
1. Noțiunea și importanța cadrului uniform al contractului de comerț internațional	68
2. Valoarea cadrului uniform legal al contractului de comerț internațional	71
3. Valoarea cadrului uniform contractual al contractului de comerț internațional	74
4. Rolul organizațiilor internaționale guvernamentale și al celor neguvernamentale în crearea cadrului uniform al contractului de comerț internațional.....	80
4.1. Organizații internaționale guvernamentale având rol în crearea cadrului uniform al contractului de comerț internațional.....	81
4.2. Organizații internaționale neguvernamentale având rol în crearea cadrului uniform al contractului de comerț internațional.....	106

Capitolul IV**CADRUL UNIFORM LEGAL AL CONTRACTULUI DE COMERȚ**

INTERNĂȚIONAL	115
1. Precizări necesare.....	115
2. Cadrul uniform legal de drept conflictual	117
2.1. Cadrul uniform legal general de drept conflictual	118
2.2. Cadrul uniform legal special de drept conflictual.....	134
3. Cadrul uniform legal de drept material.....	142
3.1. Prezentare generală a convențiilor internaționale de drept material privind contractele de comerț internațional.....	142
3.2. Analiză comparativă a elementelor comune ale convențiilor internaționale de drept material interesând contractele de comerț internațional.....	161
3.2.1. Domeniul de aplicare	161
3.2.2. Caracterul normelor cuprinse în convențiile de drept uniform material privind contractele de comerț internațional.....	167
3.2.3. Reguli de interpretare și de completare a normelor conținute în convențiile internaționale de drept material	170

3.3. Raporturile între convențiile de drept uniform interesând contractul de comerț internațional.....	172
--	-----

Capitolul V**CADRUL UNIFORM CONTRACTUAL AL CONTRACTULUI DE COMERȚ INTERNAȚIONAL**

.....	178
1. Precizări introductive	178
2. Uzașele codificate INCOTERMS și RAFTD.....	179
3. Principiile UNIDROIT și Principiile Dreptului European al Contractelor	188
4. Instrumente de codificare a uzașelor în materia contractelor de comerț internațional	199

Capitolul VI**ROMÂNIA ȘI CADRUL UNIFORM AL CONTRACTULUI DE COMERȚ**

INTERNĂȚIONAL	214
1. Convenții internaționale privind contractele de comerț internațional la care România este parte.....	214
2. Participarea României în cadrul organizațiilor internaționale guvernamentale cu rol în elaborarea cadrului uniform al contractului de comerț internațional	216
3. Statutul României de stat membru al Uniunii Europene și cadrul uniform al contractului de comerț internațional	219
Concluzii.....	227
Bibliografie.....	237

■ Capitolul I

CONTRACTUL DE COMERȚ INTERNAȚIONAL

1. Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de comerț internațional

Contractul constituie una dintre cele mai importante instituții juridice ale dreptului comerțului internațional, el fiind principalul instrument de realizare a operațiunilor de comerț exterior și de cooperare economică internațională¹. Contractul de comerț internațional este cel mai important izvor al obligațiilor comerciale internaționale, celelalte izvoare (actele juridice unilaterale și faptele juridice) având o importanță mai redusă².

Comerțul internațional cunoaște numeroase contracte (numite sau nenumite), cele mai frecvente fiind contractele de vânzare-cumpărare, de multe ori acompaniate de contracte de transport. Aceste două tipuri de contracte formează centrul de greutate al operațiunilor de comerț internațional. Contractele de intermediere (contractul de mandat, de comision, de curtaj și de agent) sunt de asemenea importante, în termeni generici, asigurând legătura între operatorii din comerțul internațional și între aceștia și clienții

¹ Contractul nu este doar principalul instrument de realizare a operațiunilor de comerț internațional, ci, așa cum arăta profesorul Liviu Pop, analizând instituția contractului în dreptul privat intern, „simpla examinare a vieții cotidiene este suficientă pentru a constata faptul că principalul instrument juridic prin care ne asigurăm realizarea intereselor și acoperirea nevoilor noastre firești și a celor sociale este contractul. Contractele sunt omniprezente în viața socială. Dobândirea de bunuri materiale și intelectuale, acumularea de valori economice și spirituale, precum și obținerea de servicii, în marea lor varietate, în condițiile actualei diviziuni a muncii, determinate de progresul tehnico-științific și de organizarea socială contemporană, sunt posibile numai pe calea unor operațiuni juridice care constituie obiectul înțelegerilor dintre subiecții de drept, înțelegeri care se numesc contracte”, L. Pop, *Tratat de drept civil. Obligațiile*, vol. II, *Contractul*, Ed. Universul Juridic, București, 2009, p. 18. A se vedea și C. Jurcă, B.C. Trandafirescu, M. Căzănel, F. Iordache, M. Naum, *Curs de drept civil. Drepturile reale și teoria generală a obligațiilor*, Ed. Bren, București, 2005, p. 122 și urm.

² A se vedea B. Ștefănescu, I. Rucăreanu, *Dreptul comerțului internațional*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1983, pp. 67 și urm.; O. Căpățină, B. Ștefănescu, *Tratat de drept al comerțului internațional*, vol. II, Ed. Academiei Române, București, 1987, pp. 23 și urm.; M.N. Costin, S. Deleanu, *Dreptul comerțului internațional*, vol. II, Partea specială, Ed. Lumina Lex, București, 1995, pp. 5 și urm.; D.A. Sitaru, C.P. Buglea, Ș.A. Stănescu, *Dreptul comerțului internațional. Tratat*, vol. I, Ed. Lumina Lex, București, 2008, pp. 347-348.

finali. Contractele de finanțare sunt un mijloc important prin care se realizează dezvoltarea activităților comercianților (priviți individual), dar și a comerțului internațional în genere. Fără a avea pretenția unei enumerări exhaustive, putem spune că desfășurarea normală a comerțului internațional reclamă o serie de alte contracte: de depozit, de cooperare în producție, executare de lucrări, acordarea de asistență tehnică, de transfer de tehnologie, asigurări, turism ș.a.¹

Contractul de comerț internațional nu este definit, în mod exhaustiv, în nicio convenție internațională sau alt instrument uniform, iar literatura de specialitate nu a reușit să convină asupra unei definiții unanim acceptate².

Literatura mai veche insistă asupra a două criterii fundamentale care individualizează contractul de comerț internațional: comercialitatea și internaționalitatea³. Astfel, s-a arătat că internaționalitatea și comercialitatea trebuie să fie întrunite cumulativ într-un contract pentru ca acesta să poată fi considerat contract de comerț internațional. Contractul care nu întrunește criteriul internaționalității își va consuma întreaga existență sub imperiul dreptului național, iar lipsa caracterului comercial va înscrie contractul în domeniul dreptului civil (în prezența unui element de extraneitate, un asemenea contract va fi guvernat de legea civilă indicată de norma de drept conflictual aplicabilă)⁴.

Această concepție asupra contractului de comerț internațional a fost susținută, în doctrina juridică românească, de dualitatea dreptului privat – drept civil și drept comercial, însă, pe de o parte, noul Cod civil⁵ pune punct acestei tradiții în dreptul românesc, iar pe de altă parte, numeroase țări nu

¹ J.M. Jacquet, P. Delebecque, S. Corneloup, *Droit du commerce international*, 1ere edition, Ed. Dalloz, Paris, 2007, p. 189.

² Pentru o sintetizare a orientărilor în definirea contractului de comerț internațional, v. Brândușa Ștefănescu, *Considerații privind soluții uniforme legale vizând legea aplicabilă contractului de comerț internațional*, în *Revista română de drept privat* nr. 6/2007.

³ B. Ștefănescu, I. Rucăreanu, *op. cit.*, pp. 67-68; M.N. Costin, S. Deleanu, *op. cit.*, vol. II, pp. 5-6.

⁴ „Comercialitatea și internaționalitatea ca note de specificitate ale contractului de comerț internațional trebuie să existe cumulativ, căci absența uneia din ele face ca acel contract să se situeze fie în domeniul contractelor civile, fie în domeniul contractelor comerciale supuse incidenței exclusive a dreptului național. (...) Tot așa, vânzarea comercială, mandatul comercial, asigurările etc., atunci când sunt lipsite de un element de internaționalitate, rămân simple contracte comerciale care-și consumă întreaga existență sub incidența dreptului național. Acestea devin contracte de comerț internațional numai în cazul în care în structura lor se produce intruziunea a cel puțin unui element de internaționalitate”, M.N. Costin, Sergiu Deleanu, *op. cit.*, vol. II, pp. 5-6.

⁵ Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, publicată în M. Of. nr. 511 din 24 iulie 2009.

cunosc și nu au cunoscut vreodată dualitatea dreptului privat. Diversitatea sistemelor juridice potențial aplicabile și reglementările uniforme (legale sau contractuale) formează mediul de existență a contractului de comerț internațional; de aici putem spune că o definiție a acestui contract trebuie să poată fi acceptată din perspectiva tuturor tradițiilor juridice.

Comercialitatea

Așa cum am arătat, problema comercialității în contractele de comerț internațional necesită unele lămuriri, ținând cont că nu toate sistemele naționale cunosc dualitatea dreptului privat.

Sistemele de drept de tradiție romanistă¹, în general, sunt bazate pe dualitatea dreptului privat, divizat în drept civil și drept comercial. Această concepție a fost consacrată pentru prima dată în Codul comercial francez de la 1807 și preluată apoi de codurile olandez din 1811, belgian și egiptean din 1824, turc din 1830, german din 1861 și prin acesta în codul austriac. Prin intermediul codurilor comerciale spaniole din 1829 și 1885 și al celui portughez din 1833, revizuit în 1883 (și ele de inspirație franceză), concepția dualismului dreptului privat a pătruns în America Latină, codurile comerciale din Uruguay (1869), Columbia (1869), Mexic (1889), Peru (1902), Bolivia (1934) fiind de inspirație spaniolă, iar Codul brazilian de inspirație portugheză; de aceeași inspirație, cu unele trăsături specifice naționale, sunt și codurile argentinian din 1889 și venezuelean din 1904².

Dualitatea dreptului privat în sistemele de tradiție romanistă nu este o regulă absolută. Unele state nu au cunoscut niciodată dualitatea dreptului privat, așa cum este cazul Elveției, care a adoptat în 1911 Codul federal elvețian al obligațiilor. În cazul altor state (aflate în spațiul dreptului romano-germanic) se remarcă o tendință de trecere de la dualitatea dreptului privat la unitatea acestuia. Acest proces s-a realizat prin încorporarea masivă a unor instituții aparținând (tradițional) dreptului comercial în codurile civile, acestea dobândind aplicațiune generală. Așa este cazul Italiei, care în 1942 adoptă un nou Cod civil de concepție monistă. Un exemplu recent în acest sens este chiar România, care prin noul Cod civil (Legea nr. 287/2009) unifică dreptul privat. Prin art. 3, noul Cod civil consacră unitatea de reglementare a raporturilor juridice patrimoniale și nepatrimoniale fără distincție între comercianți și

¹ Sistemele de drept de tradiție romanistă se clasifică în sisteme de inspirație franceză, sistemul româno-elvețiano-italian și sistemul țărilor nordice.

² O. Căpățînă, B. Ștefănescu, *op. cit.*, vol. I, p. 40.

necomercianți¹. Dispozițiile Codului civil au o aplicare generală, ele reglementând și raporturile juridice dintre profesioniști, precum și raporturile juridice dintre aceștia și celelalte subiecte de drept civil. În concepția noului Cod civil, profesionist este acela care exploatează o întreprindere, iar prin exploatarea unei întreprinderi se înțelege exercitarea sistematică de către una sau mai multe persoane a unei activități organizate ce constă în producerea, administrarea ori înstrăinarea de bunuri sau în prestarea de servicii, indiferent dacă are sau nu ca scop obținerea de profit².

Sistemul de *common law*, care nu a cunoscut vreodată dualitatea dreptului privat, fiind prin definiție un sistem al precedentului judecătoresc³, trăsătură distinctivă ce se răsfrânge și asupra legislației în măsura în care aceasta devine un izvor de drept tot mai important, a fost creat în Anglia, care, în condiții istorice proprii, nu a cunoscut fenomenul receptării dreptului roman. Acest sistem este în vigoare doar în Anglia și în Țara Galilor și nu se extinde în Scoția și Irlanda de Nord⁴. Sistemul de *common law* s-a extins în

¹ În literatura juridică s-a pus problema supraviețuirii dreptului comercial (atât ca ansamblu de norme și principii juridice, cât și ca știință juridică) după această reformă profundă a dreptului privat. Potrivit unei opinii, „dreptul comercial continuă să existe; dispariția sa este de neacceptat atât teoretic, cât și practic. Sub aspect teoretic, nu se poate ignora specificul actelor juridice săvârșite cu caracter profesional. Sub aspect practic, dreptul comercial nu se reduce la reglementarea raporturilor juridice obligaționale, ci cuprinde și normele care reglementează societățile comerciale, titlurile de credit, procedura insolvenței etc., care nu fac obiectul noului Cod civil”. A se vedea S. Cârpenaru, *Dreptul comercial în condițiile noului Cod civil*, în *Curierul Judiciar* nr. 10/2010, pp. 543-546.

² Art. 3 NCC: „(1) Dispozițiile prezentului cod se aplică și raporturilor dintre profesioniști, precum și raporturilor dintre aceștia și orice alte subiecte de drept civil.

(2) Sunt considerați profesioniști toți cei care exploatează o întreprindere.

(3) Constituie exploatarea unei întreprinderi exercitarea sistematică, de către una sau mai multe persoane, a unei activități organizate ce constă în producerea, administrarea ori înstrăinarea de bunuri sau în prestarea de servicii, indiferent dacă are sau nu ca scop obținerea de profit”.

³ Sistemul precedentului judecătoresc are la bază următoarea regulă: în soluționarea litigiilor, instanțele trebuie să urmeze soluțiile pronunțate anterior, în pricini similare, de către instanțe superioare sau, în anumite cazuri, de același grad. Fiecare hotărâre judecătorească trebuie să conțină o motivare amănunțită a deciziei pe care instanța a luat-o, cu alte cuvinte, trebuie să fie expuse în mod coerent principiile de drept pe care instanța și-a fundamentat hotărârea. Această parte a hotărârii poartă denumirea de *ratio decidendi* și formează precedentul (obligatoriu) pentru litigiile viitoare de aceeași natură. Pentru o prezentare amănunțită a sistemului de drept britanic, v. Catherine Elliot, Frances Quin, *English Legal System*, Second edition, Ed. Longman, Londra, 1998, pp. 5-25.

⁴ Dreptul englez este format din două structuri – *common law* și *equity* –, care nu înseamnă două instanțe separate, ca în trecut, ci două proceduri și competențe diferite pe

SUA – mai puțin în Louisiana –, Australia, Noua Zeelandă, India și în numeroase alte țări (foste colonii britanice). Concluzionând, arătăm că în toate aceste sisteme de drept raporturile juridice de drept privat sunt supuse deopotrivă principiilor și normelor de *common law* (în sensul larg al termenului).

Față de cele arătate, ținând cont de nevoia unei definiții a contractului de comerț internațional care să poată fi acceptată cu ușurință în contextul diferitelor sisteme de drept, trebuie să reconsiderăm criteriul comercialității enunțat, așa cum am arătat, în definițiile mai vechi din literatura juridică. Comercialitatea, în sensul strict din sistemele dualiste de drept privat, nu mai poate fi considerată drept un criteriu fundamental de definire a contractului de comerț internațional, dar nici nu poate fi ignorată. Un răspuns la această dilemă poate fi găsit în literatura franceză recentă, unde se arată că noțiunea

materii ale aceluși instanțe. Printr-o serie de legi ale Parlamentului britanic de la începutul anilor 1870 (*Judicature acts, 1873-1875*), s-a realizat unificarea instanțelor britanice și a procedurilor aplicabile în fața acestora.

Common law este o procedură orală și contradictorie, aplicată dreptului penal, contractelor și responsabilității civile, iar *equity* este o procedură scrisă și inchizițională și se aplică instituției numită *trust*, societăților comerciale, falimentului și succesiunilor.

Common law s-a format începând cu anul încoronării lui William Cuceritorul (1066), acesta, în procesul întăririi administrației centrale, și-a trimis reprezentanții în teritoriu, însărcinându-i, între altele, cu judecarea litigiilor, după obiceiul locului. Odată întorși la Westminster, acești reprezentanți ai regelui au discutat diversele reguli juridice locale, respingându-le pe cele nerezonabile și încercând să le unifice pe restul într-un corp coerent de reguli. Extinderea și impunerea curților judecătorești ale regelui (*Curia Regis, Court of Exchequer, Court of Common Pleas, Court of King's Bench*) au definitivat procesul de formare al *common law* (*common law* se consideră, în genere, că a atins maturitatea în jurul anului 1250). *Equity* s-a dezvoltat ca un remediu la regulile mult prea stricte specifice *common law* (de exemplu, în sistemul *common law* existența unui drept subiectiv depindea de existența unei acțiuni prin care acesta putea fi valorificat – *ubi remedium ibi jus*). Cei afectați de rigiditatea *common law* au adresat petiții regelui; inițial, acesta soluționa petițiile personal, însă ulterior, în acest scop, a fost delegat cancelarul (*King's Chancellor*); așa s-a format *Court of Chancery*, în cadrul căreia pricinile erau soluționate după principiile echității (v. Catherine Elliot, Frances Quin, *op. cit.*, pp. 5-6; R. Walker, R. Ward, *English Legal system*, Ed. Butterworths, Londra, 1994, pp. 3-8).

Inițial, în Anglia Evului Mediu, litigiile comerciale erau judecate de tribunalele comerciale, însă începând cu secolul al XVIII-lea tribunalele comerciale au încetat să mai fie un privilegiu al comercianților, ei trebuind să se supună normelor de *common law*.

Azi, în sens larg, *common law* cuprinde statute law, *equity* și *common law* propriu-zis (v. Aurel Bonciog, *Curs de drept privat comparat*, Ed. Universul Juridic, București, 2010, p. 146). Dreptul englez are patru principale izvoare: precedentul judiciar, legea, cutuma imemorială și dreptul comunitar (v. Keith Abbott, Norman Pendlebury, *Business Law*, 6th Edition, Ed. DP Publications Ltd, Londra, 1993, p. 11).

de „comercialitate” *stricto sensu*, așa cum apare în dreptul intern, este prea restrictivă, inadecvată pentru caracterizarea raporturilor juridice de comerț internațional. De aceea, s-ar impune o lărgire a înțelesului acestei noțiuni. Din punctul de vedere al comerțului internațional, noțiunea în discuție ar trebui să cuprindă majoritatea activităților economice¹. De asemenea, trebuie să ne ferim a proiecta în aria comerțului internațional definiția strictă a comercialității din dreptul intern și mai curând ar trebui să folosim noțiunea de „tranzacții economice”².

Pentru Berthold Goldman, cuvântul „comerț”, în contextul expresiei „dreptul comerțului internațional”, nu trebuie înțeles în sensul restrâns al termenului, din limbajul curent, ci trebuie înțeles ca acoperind ansamblul relațiilor economice internaționale³. Noțiunea de activitate economică răspunde mai bine realității comerțului internațional; nu trebuie să se piardă totuși din vedere că aceste activități economice au o natură comercială, însă într-un spectru lărgit, din moment ce privesc schimburile și circulația bunurilor și a serviciilor, favorizând obținerea de profit⁴.

Definiție

În această lumină, contractul de comerț internațional poate fi definit ca acel „act juridic de comerț internațional, constând în acordul de voință încheiat între doi sau mai mulți participanți la comerțul internațional (persoane juridice sau persoane fizice) în scopul de a crea, modifica sau stinge raporturi juridice de comerț internațional”⁵. Într-o altă opinie, „contractul de comerț internațional este un acord de voință între doi sau mai mulți participanți la comerțul internațional în vederea obținerii unui profit”⁶.

Concluzionând, îmbrățișăm ca fiind cea mai utilă concepția potrivit căreia prin noțiunea de contract de comerț internațional se înțelege acel

¹ J.M. Mousseron, J. Raynard, R. Fabre, J.L. Pierre, *Droit du commerce international. Droit international de l'entreprise*, 2e edition, Ed. Litec, Paris, 2000, pp. 11-12; J.M. Jacquet, P. Delebecque, S. Corneloup, *op. cit.*, p. 10.

² J. Béguin, M. Menjucq (coord.), G. Bourdeaux, A. Courmet, B. Le Bars, D. Maingui, H. Ruiz Fabri, C. Seraglini, J.M. Sorel, *Droit du commerce international*, Ed. Litec Lexis Nexis, Paris, 2005, p. 5.

³ B. Goldman, *Frontières du droit et de la lex mercatoria in Archives de philosophie du droit*, 1964, p. 77.

⁴ J.M. Jacquet, P. Delebecque, S. Corneloup, *Droit du commerce international*, Ed. Dalloz, Paris, 2007, pp. 9-10.

⁵ M.N. Costin, *Dicționar de drept internațional al afacerilor*, vol. II, Ed. Lumina Lex, București, 1996, pp. 188-292.

⁶ D. Mazilu, *Dreptul comerțului internațional. Partea specială*, ed. a IV-a, Ed. Lumina Lex, București, 2005, p. 22.

contract¹ cu titlu oneros (în realizarea unei activități economice), încheiat între doi sau mai mulți participanți la comerțul internațional și care conține în mod necesar un element de internaționalitate (de natură a crea un conflict de legi).

Pentru o cât mai bună conturare a noțiunii de contract de comerț internațional, considerăm oportun să menționăm, pe scurt, **caracterele juridice** ale acestuia. Contractele de comerț internațional cunosc o mare diversitate, însă pot fi identificate câteva caractere comune².

a) *Sunt contracte cu titlu oneros*. Încadrarea în categoria titlului oneros se justifică atât prin elemente obiective, constând în existența unei contraprestații cu valoare patrimonială, cât și prin factorul subiectiv al finalității lucrative, obținerea unui câștig.

¹ Contractul (în esența sa) este definit, de o manieră asemănătoare, în sistemele naționale de drept și în literatura juridică (indiferent de tradiția din care face aceasta parte).

În dreptul român, Codul civil actual oferă o nouă definiție contractului. Potrivit art. 1166, „contractul este acordul de voințe dintre două sau mai multe persoane cu intenția de a constitui, modifica sau stinge un raport juridic”. Această definiție reia parțial vechea definiție cuprinsă în art. 942 a vechiului Cod civil, care însă omitea criticabil ipoteza în care contractul era încheiat în vederea modificării unui raport juridic preexistent. În esență, definiția conținută în art. 1166 ține cont de sugestiile din literatura juridică anterioară, potrivit cărora contractul este un acord de voință realizat între două sau mai multe persoane în scopul de a crea, modifica sau stinge un raport juridic preexistent (în acest sens, v. L. Popa, I.F. Popa, S. I. Vidu, *op. cit.*, p. 55).

În dreptul francez, contractul este definit drept „o convenție prin care una sau mai multe persoane se obligă față de o altă persoană sau mai multe să dea, să facă sau să nu facă ceva” (art. 1101 din C. civ. francez).

Potrivit C. civ. german (art. 151), „contractul se formează prin acceptarea ofertei” (trebuie să observăm că această definiție nu insistă asupra efectelor contractului, ci doar asupra modalității de încheiere).

În dreptul italian, prin contract se înțelege „acordul a două sau mai multe părți pentru constituirea, modificarea sau stingerea între acestea a unui raport juridic de natură patrimonială” (art. 1254 C. civ. italian).

În dreptul rus, „contractul este un acord între două sau mai multe persoane, având ca obiect stabilirea, modificarea sau stingerea unor drepturi sau obligații” [art. 420 (1) C. civ. rus].

În dreptul american, contractul este „o promisiune pentru a cărei încălcare legea acordă reparații (despăgubiri), sau a cărei executare este recunoscută de lege ca o obligație juridică” (American Law Institute, *Restatement on Contracts*, § 1. Contract definition).

Potrivit actualului Cod civil român, „contractul este acordul de voințe dintre două sau mai multe persoane cu intenția de a constitui, modifica sau stinge un raport juridic” (art. 1166).

Pentru o analiză comparativă a instituției contractului (în diferite sisteme naționale de drept), v. S. Chatillion, *Le contrat international*, 2e édition, Ed. Vuibert, Paris, 2006, pp. 5-6.

² Pentru o expunere mai amănunțită, v. O. Căpățînă, B. Ștefănescu, *op. cit.*, vol. II, pp. 10-11; M.N. Costin, S. Deleanu, *op. cit.*, pp. 6-10.